

G. K. Česterton
Bezazlenost
oca Brauna

Preveo

MILAN MILETIĆ

Bukefal | 2020

Plavi krst

Između srebrnog tračka jutra i zelenog, blistavog pojasa mora, lađa pristade u Harič i ljudi navališe iz nje kao muve bez glave, a od svih njih, čovek za kojim moramo da krenemo, ni po čemu se nije isticao – a nije to ni želeo. Nije bilo ničeg značajnog u vezi s njim, osim neznatnog kontrasta između praznične razdraganosti njegove odeće i službene ozbiljnosti na njegovom licu. Njegova odeća sastojala se od lagane, svetlosive jakne, belog prsluka i srebrnkastog slamnatog šešira obrubljenog trakom golubije plave boje. Njegovo ispošćenno lice, naprotiv, bilo je tamno, i završavalo se kratkom crnom bradom, nalik španskoj, nagoveštavajući tako elizabetanski okovratnik. Pušio je cigaretu s ozbiljnošću dokoličara. Ništa na njemu nije ukazivalo na činjenicu da je siva jakna prekrivala napunjen revolver, da je beli prsluk prekrivao policijsku značku, i da je slamnati šešir prekrivao jedan od najvećih umova Evrope. Jer bio je to Valentin, glavom i bradom, šef pariske policije i najčuveniji detektiv na svetu; i eto, dolazio je iz Brisela u London, da izvede hapšenje veka.

Flambo se nalazio u Engleskoj. Policije tri države pratile su velikog kriminalca, od Genta do Brisela, od Brisela do Huk van Holanda; i, pretpostavljalo se da će on iskoristiti priliku da se utopi u me-tež Euharističkog kongresa, koji se u to vreme održavao u Londonu. Verovatno će putovati kao nekakav beznačajan pisar ili službenik povezan s Kongresom, ali razume se, Valentin nije mogao da bude siguran – u pogledu Flamboa niko nije mogao da bude siguran.

Ima dosta godina otkako je ovaj gorostas kriminala iznenada prestao da drži svet u pometnji; a kad se to dogodilo, kao što su govorili posle smrti Rolana, na zemlji je nastao veliki mir. Ali u svojim najboljim danima (mislim, razume se, najgorim) Flambo je bio figura, veličanstvena i svetska, poput kajzera. Gotovo svakog jutra, dnevne novine objavljivale su da je uspeo da izbegne posledice nekog neverovatnog zločina tako što je počinio drugi. Bio je Gaskonjac divovskog stasa i telesne odvažnosti; a o njegovoj atletskoj prirodi ispredale su se najneverovatnije priče; kako je naglavačke okrenuo

*juge d'instruction*¹ i postavio ga na teme, „da se pribere“; kako je niz ulicu Rivoli trčao s po jednim policajcem pod miškom. Isključivo zahvaljujući njemu govorilo se da je fizičku snagu koristio za ovakve bezazlene, premda nedolične prizore; njegovi pravi zločini uglavnom su bili od onih genijalnih i temeljnih pljački. Ali svaka od njegovih krađa gotovo da je bila novi grijeh i priča za sebe. Upravo je on rukovodio velikom Tirolskom mlekarom u Londonu, bez farme, bez krava, bez taljiga, bez mleka, ali s nekoliko hiljada pretplatnika. A njih je opsluživao tako što je jednostavno kantice s mlekom pravih pretplatnika, premeštao do vrata svojih mušterija. Upravo je on održavao neobjašnjivu i prisnu prepisku s mladom damom, čija je cela torba s prepiskom bila presretnuta, tako što je sopstvene poruke, izvanrednim trikom fotografisanja na mikroskopske ploče učinio nezamislivo sličnim. Savršena jednostavnost, dabome, odlikovala je mnoge njegove eksperimente. Govorilo se da je jednom prilikom, po mrkloj noći, prefarbao sve kućne brojeve sa ulične strane, samo da bi namernika namamio u klopku. Sasvim je izvesno da je izmislio pokretno poštansko sanduče i postavljao ga na raskršćima u tihim predgrađima, za slučaj da stranci ubace poštanske uputnice unutra. Najzad, bio je poznat kao zadivljujući akrobata; uprkos svom ogromnom stasu, uspevao je da đipa poput skakavca i pentra se uz drvo poput majmuna. Stoga je veliki Valentin, kad je krenuo u potragu za Flamboom, bio savršeno svestan da se njegove pustolovine neće završiti onog časa kad ga bude pronašao.

Ali na koji način da ga pronađe? O tome je veliki Valentin i dalje pribirao misli.

Postojala je jedna stvar koju Flambo, uprkos veštom prerušavanju, nije mogao da prikrije, a to je bila njegova jedinstvena visina. Ako bi Valentin, svojim pronicljivim okom ugledao visoku prodavačicu jabuka, visokog grenadira, ili čak podnošljivo visoku vojvotkinju, mogao bi da ih uhapsi na licu mesta. Ipak, u njegovom vozu nije bilo nikog ko bi mogao da bude prurušeni Flambo, baš kao što ni mačka ne bi mogla da bude prurušena žirafa. Što se tiče ljudi s broda, ionako je već bio zadovoljan; a putnika koji su se ukricali u Hariču ili negde usput, provereno, bilo je tačno šest. Bio je tu železnički službenik onižeg rasta koji je putovao do poslednje stanice, tri oniže baštovanke ukrcale su se dve stanice odatle, jedna veoma niska udovica putovala je iz nekog malog grada u Eseksu, a jedan zaista maleni rimokatolički sveštenik putovao je iz nekog malog sela, opet u Eseksu. Kad je došao do poslednjeg, Valentin se predao i go-

¹ Istražni sudija (fr.).

tovo nasmejao. Maleni sveštenik bio je umnogome biće iz istočnih nizija; lice mu je bilo okruglo i tupo kao norfoška knedlica; oči prazne poput Severnog mora; imao je nekoliko paketa uvijenih u smeđi papir, koje uopšte nije uspevao da drži na okupu. Euharistički kongres, bez sumnje, izvukao je mnoga slična stvorenja iz mrtvila njihovih zabiti, slepa i bespomoćna, poput iskopanog mladeža. Valentin je bio skeptik u najozbiljnijem francuskom smislu, i nipošto nije bio naklonjen sveštenicima. Ali umeo je da im se sažali, a ovaj je možda mogao da izazove sažaljenje kod svakog. Imao je veliki, pohaban kišobran koji je neprestano padao na pod. Izgleda da nije shvatao koje je pravo odredište na njegovoj povratnoj karti. Prostodušnošću prave cepanice, objašnjavao je svima naokolo da treba da bude obazriv, budući da je u jednom od svojih paketa uvijenih smeđim papirom imao nešto izrađeno od pravog srebra „s plavim kamenčićima“. Čudnovata smesa eseške nizije i svetačke jednostavnosti, zabavljala je Francuza sve dok sveštenik (nekako) nije stigao do Totenhema, zajedno sa svim svojim paketima, i zatim se vratio po svoj kišobran. Kod ovog poslednjeg, Valentin ga je, čak, dobronamerno upozorio da se o svom srebru ne stara tako što će svima naokolo pričati o njemu. Ali kome god da se obraćao, Valentin je oči držao širom otvorene za nekog drugog; staloženo je posmatrao svakog, bogatog ili ubogog, muškarca ili ženu, svakog ko je bio dobrano blizu šest stotina visine; jer Flambo je bio viši za još puna četiri palca.

Međutim, sišao je u Liverpool Stritu, sasvim siguran da do tog časa nije primetio prestupnika. Zatim se uputio u Skotland Yard kako bi ozvaničio svoj položaj i udesio pomoć u slučaju nužde; a onda je zapalio još jednu cigaretu i uputio se u dugu šetnju ulicama Londona. Dok je šetao ulicama i trgovima iza stanice Viktorija, iznenada je zastao. Bio je to staromodan, miran trg, tipičan za London, ispunjen neočekivanom tišinom. Visoke, ravne kuće, odjednom su izgledale uspravno i napušteno; žbunje u sredini izgledalo je pusto poput zelenog ostrvceta u Pacifiku. Jedna od četiri strane bila je izdignutija od ostalih, nalik podijumu; a rub te strane bio je narušen jednom od omiljenih londonskih nepravilnosti – restoranom koji je izgledao kao da je zalutao iz Sohoa. Bio je to neshvatljivo privlačan objekat, s patuljastim biljkama u saksijama i dugim, prugastim roletnama, limun-žute i bele boje. Nalazio se neobično visoko iznad ulice, a stepenište, okrppljeno na uobičajen londonski način, vodilo je s ulice do ulaznih vrata, gotovo kao što protivpožarne stepenice vode do prozora na prvom spratu. Valentin je stajao i pušio ispred žuto-belih roletni, dugo ih proučavajući.

Najneverovatnija stvar kod čudesa jeste to što se ona događaju. Nekoliko oblaka na nebu, u nečijem oku, zaista poprima čudesan oblik. Drvo se uzdiže na horizontu nekog izlokanog puta u, do u detalj, tačnom obliku iz beleške sa saslušanja. Obe stvari video sam lično za nekoliko proteklih dana. Nelson je umro u času pobeđe; a čovek po imenu Vilijams sasvim slučajno ubio je čoveka po imenu Vilijamson; zvuči kao čedomorstvo. Ukratko, u životu postoji izvestan element đavolske slučajnosti, a oni koje ubrajamo u prozaične, možda ga uopšte i ne primećuju. Kao što je Po to lepo naznačio u svom paradoksu, mudrost treba da se ubroji u ono nepredvidivo.

Aristid Valentin bio je nedokučivi Francuz; a francuska visprenost naročita je i jedinstvena. Nije on bio „mašina za razmišljanje“; jer to je bezvredna fraza savremenog fatalizma i materijalizma. Mašina je mašina samo zbog toga što ne može da razmišlja. A on je bio vispren čovek, ali u isto vreme i jednostavan. Svi njegovi čudesni uspesi, nalik čaroliji, usledili su kao proizvod uporne logike, čiste i svakidašnje francuske pameti. Francuzi su oduševili svet, ne zametnuvši nekakav paradoks, oduševili su ga predočivši truizam. Predočili su ga, do danas – u vidu Francuske revolucije. Ipak, upravo zbog toga što je prihvatao razum, Valentin je prihvatao i granice razuma. Samo onaj ko ne zna ništa o motorima govori o vožnji bez benzina; samo onaj ko ne zna ništa o razumu govori o razumevanju bez čvrstih, nespornih prvih načela. A ovde on nije imao nikakva prva načela. Flambo nije primećen u Hariću; a, ako se uopšte nalazio u Londonu, mogao je da bude bilo ko, od visoke skitnice iz Vimblдона, do visokog banket-majstora u hotelu Metropol. U takvom stanju savršenih nepoznanica, Valentin je imao sopstveno viđenje i metod.

U takvim slučajevima, oslanjao se na nepredvidivo. U takvim slučajevima, kad nije mogao da sledi nit razuma, hladnokrvno i pažljivo sledio je nit onog nerazboritog. Umesto da obilazi prava mesta – banke, policijske stanice, *rendezvous* – sistematično je obilazio nemoguća mesta; kucao na vrata svake prazne kuće, onjušio svaki *cul de sac*, špartao svakom ulicom nakrcanom smećem, obilazio oko svakog trga koji ga beskorisno odvlači s pravca. Taj nerazboriti pravac branio je sasvim logično. Govorio je da ako čovek ima rešenje, onda je to najgori put; ali ako čovek uopšte nema rešenje, onda je to najbolji put, zbog toga što postoji šansa da je bilo kakva neobična stvar, koja je zapala za oko progonitelju, možda ista ona koja je zapala za oko progonjenom. Čovek mora od negde da počne, i bolje je da to bude na onom mestu na kojem neko drugi može da zastane. Nešto u vezi sa stepeništem koje je vodilo unutra, nešto u vezi sa spokojem

i neobičnim izgledom restorana, raspalilo je u detektivu retko romantičnu uobrazilju i usadilo mu odlučnost da krene nasumice.

Bilo je tek malo odmaklo od jutra, a još nije doručkovao; sitni ostaci od doručka stajali su na stolu, podsećajući ga na sopstvenu glad; i dodavši kuvano jaje svojoj narudžbini, nastavio je da zamišljeno dosipa beli šećer u svoju kafu, sve vreme razmišljajući o Flam-bou. Prisećao se kako je Flambo bežao, jednom uz pomoć makazica za nokte, jednom zapalivši kuću; jednom, pošto je bio primoran da plati za pismo bez marke, i jednom, pošto je nagovorio ljude da kroz teleskop posmatraju kometu koja može da raznese svet. Svoju detektivsku pamet smatrao je ravnom pameti ovog kriminalca, što je bilo tačno. Ali isto tako potpuno je shvatao i nedostatke. „Kriminalac je kreativni umetnik, detektiv samo kritičar“, govorio je samom sebi uz kiseo osmeh i usnama lagano prinosisio šolju kafe, spustivši je neuporedivo brže. Sipao je so.

Zagledao se u posudu iz koje je sipao srebrni prah; bila je to svakako posuda za šećer; nema sumnje, za šećer, kao što je boca za šampanjac namenjena šampanjcu. Pitao se zbog čega bi u njoj držali so. Pogledom je proveravao ima li još ispravnih posuda. Da; tu su bile dve bočice za so, gotovo pune. Možda je u bočicama za so bilo nekih naročitih začina. Okusio je; bio je to šećer. Zatim je gledao po restoranu, s novim izrazom čuđenja, žudeći da otkrije ima li nekih drugih tragova te jedinstvene umetničke sklonosti, zbog koje šećer stavlja u bočice za so, a so u posude za šećer. Osim čudnih tragova prskanja izvesne tamne tečnosti po jednom od zidova obloženih belim tapetama, mesto je izgledalo uredno, veselo i svakidašnje. Pozvonio je, dozivajući konobara.

Kad je taj službenik dojurio, razbarušene kose i pomalo krmeljav u taj rani čas, detektiv ga je (ne bez smisla za jednostavnije oblike humora), zamolio da proba šećer i utvrdi da li je u skladu s velikim ugledom hotela. Ishod je bio takav da je konobar iznenada zevnuo i probudio se.

„Izvodite li svakog jutra ovako umesnu šalu?“ raspitivao se Valentin. „Zar vam nikad ne dosadi ta šala podmetanja soli umesto šećera?“

Konobar ga je, pošto se ova ironija razjasnila, uveravao da kuća svakako nije imala takvu nameru; mora da je došlo do zaista retke zabune. Uzeo je posudu za šećer i posmatrao je; uzeo je bočice za so i posmatrao ih, dok mu je lice poprimalo izraz sve veće zbunjenosti. Najzad, odjednom se izvinio i odjurio, vrativši se kroz nekoliko trenutaka s vlasnikom. Vlasnik je takođe proučavao posudu za šećer, a zatim onu za so; i on je, isto tako, izgledao zbunjen.

Iznenada, od bujice reči konobar kao da je postao težak na jeziku. „Mizlim“, promuća on žurno, „mizlim da su to ona dva sveštenika.“

„Koja dva sveštenika?“

„Dva sveštenika“, reče konobar, „koja su prolila supu na zid.“

„Prolila supu na zid?“ ponovi Valentin, osećajući da ovo mora da je neka jedinstvena italijanska metafora.

„Da, da“, reče poslužitelj uzbuđeno, pokazujući na tamnu mrlju na belim tapetama; „bacili su je tamo na zid.“

Valentin ispitivački pogleda vlasnika, koji mu je pritekao u pomoć s potpunijim izveštajem.

„Da, gospodine“, reče on, „sasvim je tačno, premda ne mislim da to ima ikakve veze sa šećerom i solju. Dva sveštenika došla su i posrkala supu vrlo rano, čim su dignute roletne. Obojica su bili izuzetno tihi, učtivi ljudi; jedan od njih platio je račun i otišao; drugi, koji je izgledao daleko sporiji s kašikom, zadržao se nekoliko minuta duže, skupljajući svoje stvari. Ali na kraju je i on otišao. Samo, trenutak pre nego što je kročio na ulicu, namerno je uzeo svoju šolju, koju tek što je napola ispraznio, i sunuo supu na zid. Bio sam u drugoj prostoriji, uostalom kao i konobar; tako da sam uspeo da istrčim tek toliko da shvatim da je zid ispljuskan, a restoran prazan. Nije pričinjena neka naročita šteta, ali bila je to prokleta drskost; i, pokušao sam da ih uhvatim na ulici. Već su odmakli; samo sam primetio da su na sledećem uglu zašli u Karsters Strit.“

Detektiv je bio na nogama, s šeširom na glavi i štapom u ruci. Prethodno je shvatio da, zbog potpunog mraka u glavi, jedino što mu preostaje jeste da sledi prvi čudan putokaz koji mu se ukaže; a ovaj putokaz bio je dovoljno čudan. Plativši račun i tresnuvši staklenim vratima iza sebe, ubrzo je hitao tom drugom ulicom.

Dobro je bilo to što su mu je, čak i u tako grozničavim trenucima, pogled bio staložen i oštar. Nešto u izlogu dućana prošišalo je pored njega poput munje; ipak, vratio se da osmotri. Dućan je bila omiljena piljarnica, čudesan niz voća i povrća pod vedrim nebom, jasno obeleženih nazivima i cenama. U dva najisturenija odeljka nalazile su se dve hrpe, pomorandži i oraha. Na gomili s orasima, iskoša je ležala kartonska tabla, na kojoj je krupnim slovima u plavoj kredi bilo ispisano: „Najbolje tangirske pomorandže, dva penija“. Na pomorandžama, podjednako jasan i tačan opis: „Najbolji brazilski orah, 4 penija za funtu“. Gospodin Valentin zurio je u ova dva plakata i prisećao se da je na ovaj krajnje istančan oblik humora nailazio i ranije, i to baš nedavno. Zajapurenom prodavcu voća, koji je više

nego ljutito gledao gore-dole niz ulicu, obratio je pažnju na nedoslednost na tablama. Prodavac ne reče ništa, nego besno vrati table na odgovarajuća mesta. Detektiv, elegantno oslonjen na svoj štاپ, nastavi da proučava dućan. I najzad reče: „Molim vas, dobri moj gospodine, oprostite mi na mojoj očiglednoj malenkosti, ali želeo bih da vam postavim pitanje iz eksperimentalne psihologije i povezivanja ideja.“

Zajapureni piljar posmatrao ga je preteći; međutim, ovaj nastavi veselo, mašući svojim štاپom: „Zbog čega su“, navaljivao je, „zbog čega su dve table u piljarnici postavljene pogrešno, poput klobuka koji je za praznik došao u London? Ili, u slučaju da nisam jasan, koja misterija povezuje ideju o orasima označenim kao da su pomorandže sa idejom o dva sveštenika, jednim visokim i drugim onizim?“

Piljaru proviriše oči iz glave kao da su puževi rogovi; zaista je u trenutku izgledalo da će nasrnuti na stranca. Najzad, on ljutito promuca: „Ne znam šta vi 'mate s tim, ali ako ste jedan od nji'ovih, prenes'te im da ću im razbiti nji'ove lude glave, bili oni pastori ili ne, samo l' mi taknu još jednom mo'e jabuke.“

„Zaista?“ upita detektiv, s velikom naklonošću. „Dirali su vam jabuke?“

„Jedan od njih jest“, reče raspaljeni piljar; „kotrljao ih je duž cele ulice. Fatao sam ja budale, al' zbog tog' što su i' brali.“

„Kojim putem su ti pastori otišli?“ upita Valentin.

„Uz onu drugu ulicu s leve strane, a onda preko trga“, odmah uzvрати ovaj drugi.

„Zahvaljujem se“, reče Valentin i izgubi se poput vilenjaka. Na drugom trgu, prekoputa, zatekao je policajca i obratio mu se: „Ovo je hitno, pozorniće; jeste li videli dva sveštenika s klobucima?“

Policajac se grozno isceri. „Jesam, gospodine; i ako me pitate, jedan od nji' bio je pijan. Stajao je nasred puta što je zbunjivalo...“

„Kojim putem su otišli?“ obrecnu se Valentin.

„Povezli su se jednim od onih žutih autobusa onamo“, odgovori čovek; „onih što idu za Hempsted.“

Valentin pokaže svoju službenu legitimaciju i reče veoma odsećno: „Pozovite dvojicu vaših ljudi da pođu sa mnom u poteru“ i pređe s druge strane drumа, s takvom zaraznom odlučnošću da je to nespretnog policajca nateralo na gotovo momentalnu poslušnost. Za minut i po, francuskom detektivu na pločniku preko puta, pridružili su se jedan inspektor i čovek u svakodnevnom odelu.

„Pa, gospodine“, počе ovaj prvi, odvažno se smešeći, „i šta može...?“

Valentin iznenada uperi štap. „Reći ću vam na krovu onog omnibusa“, reče, poletevši kao strela i probijajući se kroz saobraćajnu gužvu. Kad su se sva trojica, kao bez daha, zavalila na gornja sedišta žutog vozila, inspektor reče: „Mogli smo pet puta brže taksijem.“

„Sasvim tačno“, reče njihov predvodnik spokojno, „samo kad bismo imali ideju kuda idemo.“

„A gde vi idete?“ upita drugi, zapiljivši se.

Valentin je nekoliko sekundi namrgođeno pušio; a onda, sklonivši cigaretu, reče: „Ako znate šta čovek radi, staćete mu na put; ali ako hoćete da saznate šta čovek radi, držite se iza njega. Krenite kad on krene; zastanite kad on zastane; krećite se lagano kao što se on kreće. I tad ćete moći da vidite ono što je on video i moći ćete da postupate kao što je on postupao. Sve što možemo jeste da motrimo na sve neobične stvari.“

„Na koju vrstu neobičnih stvari mislite?“ upita inspektor.

„Sve moguće“, odgovori Valentin i utonu u tvrdoglavo ćutanje.

Žuti omnibus mileo je severnim drumovima, što je na kraju izgledalo da traje satima; veliki detektiv nije objašnjavao dalje, a njegovi pratoci verovatno su osećali tajac i sve više sumnjali u njegov posao. Verovatno su, takođe, osećali tajac i sve veću čežnju za ručkom, jer protekli su sati od uobičajenog vremena za ručak, a veliki drumovi predgrađa severnog Londona izgledali su kao da hitaju sve dalje i dalje, poput đavoljeg teleskopa. Bilo je to jedno od onih putovanja na kojima čovek neprestano oseća da je najzad stigao na kraj sveta, a onda shvati da jedva da je dospeo do ulaza u Tafnel Park. London je nestajao u blatnjavim krčmama i turobnom šipražju, a onda se neobjašnjivo ponovo rađao u bleštavim ulicama i raskošnim hotelima. Sve je bilo nalik putovanju kroz trinaest različitih neuljuđenih gradova, koji jedva da dodiruju jedan drugog. Ali premda je zimski sumrak već zaklanjao drum pred njima, pariski detektiv i dalje je ćutke sedeo i posmatrao, očiju uprtih u fasade na ulicama koje su klizile na obe strane. Od vremena kad su ostavili Kamden Taun za sobom, policajci su gotovo zaspali; na kraju, gotovo da su ripili kad se Valentin pridigao, drmusajući ih rukom po ramenima i dovikujući vozaču da stane.

Skotrljali su se niz stepenice na drum, uopšte ne shvatajući zbog čega su izašli napolje; kad su se osvrnuli unaokolo tražeći svetlo, shvatili su da Valentin trijumfalno pokazuje prstom na prozor s leve strane druma. Bio je to veliki prozor, deo dugačke fasade pozlaćene i veličanstvene krčme; bio je to deo rezervisan za svećane večere, naslovljen „Restoran“. Taj prozor, poput svih drugih na fasadi hotela,

bio je od zamućenog stakla; ipak, na sredini se nalazila velika, crna krhotina, poput zvezde utisnute u ledu.

„Naš znak najzad“, povika Valentin, mašući štapom; „kuća s razbijenim prozorom.“

„Kakav prozor? Kakav znak?“ upita njegov glavni pratilac. „Eh, kakav dokaz imamo da ovo ima bilo kakve veze s njima?“

Valentin, od besa, gotovo polomi svoj bambusov štap.

„Dokaz!“ zaurla on. „Blagi Bože! Čovek traži dokaz! E, pa, naravno, šanse su dvadeset prema jedan da ovo nema nikakve veze s njima. Ali šta nam drugo preostaje? Zar ne shvatate da moramo ili da sledimo jednu besmisleni mogućnost ili da odemo kući na spavanje?“ On bubnu pravo u restoran, u pratnji svojih saputnika, i ubrzo se nađe za odocnelim ručkom na jednom malenom stolu, posmatrajući sa unutrašnje strane zvezdu od polupanog stakla. Čak i tad, nije da im je ona nešto naročito govorila.

„Vidim da vam je prozor polupan“, reče Valentin konobaru dok je plaćao račun.

„Da, gospodine“, uzvрати poslužitelj, zaokupljen vraćanjem kusura, koji Valentin dopuni nezamislivo velikim bakšišem. Konobar se uspravi, s blagom ali nepogrešivom naklonošću.

„A, da, gospodine“, reče. „Baš čudna stvar, gospodine.“

„Zaista? Ispričajte nam“, reče detektiv nehajno.

„Pa, ušla su dva čoveka u crnom“, reče konobar, „dvojica od onih stranih pastora koji se vrzmaju ovuda. Imali su jeftin i lagana mali ručak, i jedan od njih je platio i izašao. Drugi, tek što je krenuo da mu se pridruži, dok sam ja prebiraio po sitnini i shvatio da mi je platio više nego trostruko. 'De', kažem onom koji samo što nije zamakao za vrata, 'platili ste previše'. 'O', kaže on, pribrano, 'nije valjda?' 'Da', kažem ja, i vadim račun da mu ga pokažem. Da, baš đavolski udarac.“

„Na šta mislite?“ upita njegov sabesednik.

„Pa, zakleo bih se u sedam *Biblija* da sam stavio 4 šilinga na taj račun. A, onda sam shvatio da sam stavio 14, jasno kao dan.“

„Pa?“ uzviknu Valentin, lagano se pomerajući, ali očiju koje su buktale, „i, onda?“

„Pastor, onaj bliži vratima, sasvim pribrano mi kaže: 'Oprostite što smo vam pobrkali račun, ali ovo će biti dosta za prozor'. 'Kakav prozor?' kažem ja. 'Onaj koji ću da razbijem', kaže on i raspali svojim kišobranom po tom jadnom prozoru.“

SADRŽAJ

Plavi krst	23
Zagonetna bašta	24
Šašavi koraci	42
Leteće zvezde	59
Nevidljivi čovek	71
Izrael Gau i njegova čast	86
Neodgovarajući oblik	99
Gresi princa Saradina	115
Božji čekić	132
Oko Apolona	147
Znak slomljenog mača	161
Tri oruđa smrti	177